

Handläggare
Britt Mattsson
Telefon: 08-508 09 330

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2016-11-24

Grönare Stockholm - Förslag till nya riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden - svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Britt Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bland annat Östermalms stadsdelsnämnd angående *Grönare Stockholm* - Förslag till nya riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden.

Förvaltningen anser att *Grönare Stockholm* ger en strategisk vägledning genom att tre övergripande mål beskrivs. Förvaltningen anser dock att målen behöver kompletteras med ett fjärde mål som beskriver visionen om hur Stockholmslandskapets karaktärsdrag och parkernas gröna kulturvärden ska förvaltas och utvecklas. Vidare saknar förvaltningen en beskrivning av vilka olika parkkaraktärer som finns i staden.

Förvaltningen anser att stadsdelsnämndernas parkplaners roll och betydelse som underlag för fackförvaltningarnas områdesplanering behöver lyftas fram tydligare.

Förvaltningen anser att det är angeläget att en strategisk samordningsgrupp bildas under ledning av stadsträdgårdmästaren. Styrgruppen för detta arbete bör enligt förvaltningen omfatta både fackförvaltningarnas förvaltningschefer och representanter från stadsdelsförvaltningarnas stadsdelsdirektörer.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget för 2016 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att se över samordning, styrning och finansieringslösningar avseende grönstrukturfrågor inom Stockholms stad. Stadsledningskontoret har utifrån uppdraget tagit fram ett förslag till nya riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden, *Grönare Stockholm*.

Utgångspunkter är stadens Vision 2040, översiktsplan och miljöprogram. Arbetet med *Grönare Stockholm* har samordnats med revideringen av stadens översiktsplan och arbetet med ett ökat bostadsbyggande. Syftet är att säkerställa att Stockholm växer på ett ekologiskt och socialt hållbart sätt där stadens gröna kvalitéer tillvaratas och utvecklas. Den gemensamma inriktningen är att skapa en stad som är både tätare och grönare.

Enligt uppdraget från kommunstyrelsen ska översynen även innefatta möjligheten att inrätta en stadsövergripande fond som kan användas till att kompensera ianspråktagen grönmark eller för investeringar i det offentliga rummet i delar av staden där behov finns.

Under framtagandet av *Grönare Stockholm* har förvaltningen fått möjlighet att lämna underhandssynpunkter vid ett tillfälle. Kommunstyrelsen har nu begärt yttrande från bland annat Östermalms stadsdelsnämnd angående *Grönare Stockholm*. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 28 november 2016.

Ärendet

Syftet med riktlinjerna är att lägga fast generella riktlinjer för ett grönare Stockholm och att ge strategisk vägledning för hur stadens målsättningar ska omsättas i det praktiska arbetet med planering och förvaltning.

Tydligare styrning

I ärendet beskrivs att ansvaret för stadens parker och natur delas mellan ett flertal olika nämnder och bolagsstyrelser och att det därför behövs ett större samarbete och tydligare styrning inom stadens organisation.

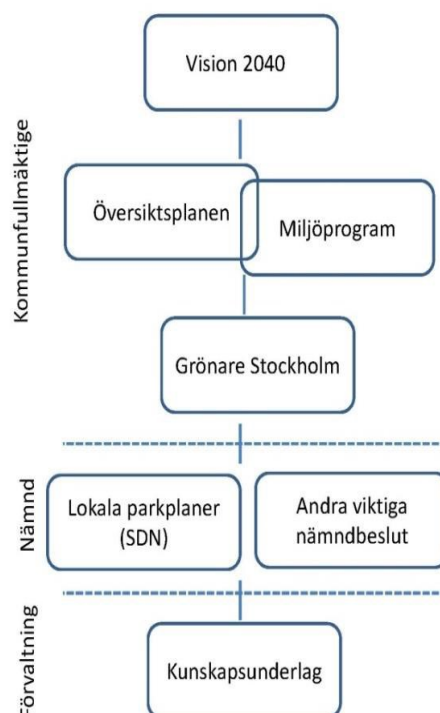
Stadsdelsnämnderna har huvudansvaret för drift och investering i stadens parker och naturområden inom Stockholms stad i enlighet med sitt reglemente:

”investeringar i samt skötsel och underhåll av parker, parkvägar och grönområden i den mån det inte avser investeringar som utgör del i

en exploatering. Offentlig belysning inom dessa områden och investeringar i samt skötsel och underhåll av Kungsträdgården, Strömparterren, Berzelii park, Norra Bantorget, Årstafältet och Järva friområde ska dock ombesörjas av trafik- och renhållningsnämnden [...] skötsel och underhåll av naturområden, naturreservat och strandbad”

Stadens övriga nämnder och bolagsstyrelser har delansvar för parker och naturområden.

De viktigaste stadsövergripande styrdokumenterna är stadens långsiktiga vision, översiktsplan och miljöprogram. Nedanstående figur visar hur dessa förhåller sig till riktlinjerna Grönare Stockholm.



Utmaningar

De utmaningar som beskrivs och den gemensamma målbilden i stadens olika styrdokument är att Stockholm ska bli en både tätare och grönare stad.

Övergripande riktlinjer – mål

Tre övergripande riktlinjer – mål, formuleras och det beskrivs hur målen för parker och naturområden ska omsättas i stadens verksamheter. Det första och andra målet har sitt ursprung i miljöprogrammet och översiktsplanen.

Stockholmarna ska ha god tillgång till parker och natur med höga rekreation- och naturvärden

Beskrivning av målet

Den övergripande målbilden i vision, översiktsplan och miljöprogram är att alla stockholmare ska ha tillgång till parker och natur av höga rekreativa och ekologiska värden.

Parker och natur ska vara en del av stadens offentliga rum som kopplar ihop staden och som bidrar till en levande och trygg stad för alla. De offentliga rummen ska vara av hög kvalitet och svara mot olika typer av behov. Medborgarna ska kunna vara delaktiga kring utvecklingen av sina gröna miljöer.

Trygga en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald

Beskrivning av målet

Målbilden i vision, översiktsplan och miljöprogram är att Stockholm ska vara en av världens renaste och vackraste huvudstäder med en livskraftig grönstruktur och rik biologisk mångfald. Stadens gröna och blåa karaktär är en central del av Stockholms identitet och attraktivitet för såväl innevånare som besökare. Ny bebyggelse ska samspela med landskapets kvaliteter och grönstrukturens värden och funktioner.

Ett effektivt resursutnyttjande och samspel mellan förvaltning och utveckling

Beskrivning av målet

Parker och naturområden representerar stora värden som har byggts upp under lång tid. Målbilden i vision och KF-budget är att stadens resurser alltid ska utnyttas effektivt. Stockholm ska därmed ha en långsiktigt hållbar och ansvarstagande förvaltning av parker och naturområden för att behålla och vidareutveckla stadens attraktionskraft. Begreppet Ekosystemtjänster ska arbetas in som verktyg i stadsutvecklingen och integreras i ekonomiska ställningstaganden i samband med exploatering och förvaltning.

Strategisk vägledning

Här beskrivs hur gröna kvaliteter ska säkras i stadens centrala processer under olika faser; Planering och utredning, Genomförande och Förvaltning. Till varje skede formuleras riktlinjer i form av checklistor som stöd till beslutsfattare och tjänstemän i syfte att kvalitetssäkra processerna som ska bidra till att stadens övergripande mål uppnås.

Genomförande och uppföljning

Genomförandet av riktlinjerna föreslås ske inom ramen för nämnders och bolagsstyrelsers ordinarie arbete med planering, genomförande och förvaltning. Vidare föreslås att den löpande samordningen förstärks genom att en strategisk samordningsgrupp inrättas. Gruppen ska samordna behov av kunskapsunderlag, stadsövergripande strategier och planerings-/prioriteringsstöd och ges ett helhetsansvar för att följa upp att stadens roller, arbetssätt och att organisationen är ändamålsenlig.

Gruppen ska:

- bistå stadsledningskontoret i arbetet med prioriteringar av gröna investeringar i kommunfullmäktiges budget inom stadsdelsnämndernas och trafiknämndensansvarsområden.
- förvalta förteckning över gemensamma kunskapsunderlag inom området och säkerställa att dessa hålls aktuella och tillgängliga.
- samordna genomförande av fördjupade utredningar och framtagande av ytterligare kunskapsunderlag.
- utarbeta ett förslag till samlad rapport om ett grönare Stockholm cirka en gång per år som föreläggs berörda nämnder och bolagsstyrelser samt kommunstyrelsen.

Den strategiska samordningsgruppen leds av stadsträdgårdsmästaren och bemannas i övrigt av berörda aktörer som ansvarar för planering, genomförande och förvaltning av parker och naturområden på de tekniska förvaltningarna och stadsdelsförvaltningarna. Gruppen föreslås rapportera samlat till berörda förvaltningschefer (hårda FC).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av parkmiljöavdelningen norra innerstaden.

Förvaltningens synpunkter

Grönare Stockholm beskriver att ansvaret för att förvalta och utveckla stadens gröna värden är uppdelat på ett stort antal förvaltningar och bolag. Därför anser förvaltningen att det är extra viktigt med att samla de gröna strategierna i ett särskilt styrdokument för att tydliggöra det gemensamma uppdraget. För stadsdelsnämnderna ska riktlinjerna bland annat ge vägledning för att ta fram stadsdelsvisa parkplaner samt fungera som stöd i planering och genomförande av parkförnyelser, förvaltning och utveckling.

Parkplanerna anger behovet ur det lokala perspektivet, och förvaltningen anser att parkplanernas roll och betydelse som underlag för fackförvaltningarnas områdesplanering behöver förtydligas i *Grönare Stockholm*.

Vidare beskrivs att arbetet med *Grönare Stockholm* har samordnats med revideringen av stadens översiktsplan. Förvaltningen anser att det hade varit en fördel om *Översiktsplanen* och *Grönare Stockholm* hade skickats ut samtidigt eller i omvänd ordning eftersom *Grönare Stockholm* har *Översiktsplanen* som utgångspunkt. Förvaltningen saknar bland annat en beskrivning av Stockholmslandskapets karaktärsdrag och parkernas karaktärer. Dessa är mycket viktiga utgångspunkter för nämndens arbete, men det framgår inte i vilket av stadens styrdokument som detta avses beskrivas i.

Övergripande riktlinjer - mål

Förvaltningen anser att det ger en strategisk vägledning för nämndens förhållningssätt och arbete genom att *Grönare Stockholm* beskriver tre övergripande mål. Förvaltningen anser dock att målen behöver kompletteras med ett fjärde mål som beskriver visionen om hur Stockholmslandskapets karaktärsdrag och parkernas gröna kulturvärden ska förvaltas och utvecklas.

Vidare behöver de olika parkkaraktärerna beskrivas. Som förvaltningen ser det kan denna beskrivning ingå i *Grönare Stockholm*, eller att *Grönare Stockholm* hänvisar till vilket styrdokument som parkkaraktärerna beskrivs i.

Under målet *Stockholmarna ska ha god tillgång till parker och natur med höga rekreations- och naturvärden* anges riktlinjer för god parktillgång och god parkstandard. Förvaltningen har i sitt uppdrag med att förvalta och utveckla parkerna behov av tydliga riktlinjer. Förvaltningen anser att riktlinjerna som anger olika maxavstånd från bostad till olika typer av parker för att uppfylla målet är tydliga. Däremot anser förvaltningen att riktlinjerna för god parkstandard ska definieras tydligare än ”Mängden parkmark måste vara stor nog för att tillgodose invånarnas rekreationsbehov och klara det höga besöksstrycket.” Detta kan enligt förvaltningen tydliggöras genom att staden tar fram en grönytefaktor (GYF) för allmän platsmark, i enlighet med de principer för GYF som tas fram för kvartersmark enligt stadens anvisningar för privata byggherrar.

Strategisk vägledning

Förvaltningen anser att vägledningen i olika skeden, från utredning till förvaltning kan bli ett bra stöd för stadens tjänstemän och för de konsulter som arbetar på uppdrag av staden. Förvaltningen ser dock att vägledningen behöver kompletteras och förtydligas för att kunna bli ett handfast arbetsverktyg för alla som arbetar med gröna frågor i staden. Att utveckla den strategiska vägledningen kan med fördel bli ett uppdrag som den strategiska samordningsgruppen skulle kunna ta fram. Detta skulle med fördel kunna bli ett eget dokument.

Strategisk samordning av stadens arbete

Förvaltningen ser ett stort värde med att det strategiska arbetet med att förvalta och utveckla stadens gröna värden samordnas av en grupp under ledning av stadsträdgårdmästaren. Den behöver bemannas av berörda aktörer som ansvarar för planering, genomförande och förvaltning av parker och naturområden på de tekniska förvaltningarna och stadsdelsförvaltningarna. Samordningen av det strategiska arbetet är en viktig förutsättning för att uppnå målet om en jämställd och jämlik stad.

Förvaltningen anser att rapporteringen ska ske samlat till berörda förvaltningschefer, men att detta även ska omfatta representanter från stadsdelsförvaltningarnas direktörer, förslagsvis med en representant från innerstaden, en från västerort och en från söderort. I Grönare Stockholm föreslås rapporteringen ske enbart till ”hårda FC”.

Vidare anser förvaltningen att det är mycket angeläget att aktörerna i samordningsgruppen ges ett tydligt uppdrag och mandat. Enligt förvaltningens bedömning behöver det tillskjutas både personal och ekonomiska resurser utöver den ordinarie verksamheten för att gruppen ska kunna att genomföra sitt uppdrag efter det behov som finns och för att nå uppställda mål.

Stadsövergripande fond för gröna investeringar

I stadsledningskontorets uppdrag från kommunstyrelsen ingick en översyn av möjligheten att inrätta en stadsövergripande fond som kan användas till att kompensera ianspråktagen grönmark eller för investeringar i det offentliga rummet i delar av staden där behov finns. I ärendet saknas förvaltningen en beskrivning av denna del av uppdraget. Exempelvis saknas beskrivningar av utveckling av grönkompensation och grönytefaktor (GYF) för allmän platsmark. Vidare anser förvaltningen att det är angeläget att detta tas fram för att ge tydliga förutsättningar för hur ett grönare och tätare Stockholm ska realiseras.

Övrigt

Grönare Stockholm innehåller på några ställen kortsiktiga och lösräckta uppgifter som fort kan bli inaktuella. Förvaltningen anser att man behöver se över och ta bort dessa uppgifter så att dokumentet blir mer hållbart över tid. Bland annat hänvisas till resultat i medborgarundersökningen som görs årligen, samt en undersökning ”Här leker vi” som inte längre är i bruk.

Grönare Stockholm innehåller också några redan inaktuella uppgifter. Bland annat anges planeringsinriktningarna från den gamla Översiktsplanen, och dessa behöver uppdateras med planeringsinriktningarna i den nya.

Bilaga

Remissen.